

Yeminli Mali Müşavir Cihat ÇETİNKAYA
www.ustadim.com info@ustadim.com

“Ekonomi Anayasası Siyasal Bir Sorumluluktur”

Tek Partili demokratik sistemle idare edildiğimiz 1923–50 döneminde, 1923 İzmir İktisat Kongresinde alınmış olan kararlar adeta Ekonomi Anayasası diyebileceğimiz, iktisadi devlet yapı-

mızın tamamına yönelik temel kurallar niteliği taşıyan olmazsa olmazların tanımlandığı kararlardır. Bu kararlar sadece iktisadi yapımızın oluşumunu değil, Türkiye'nin idari yapısını da doğrudan etkilemiştir.

1923 İzmir İktisat Kongresinin tarihimize damga vuran özelliği; alınan karar ve kararların paralelinde yürütülen büyüme ve kalkınma hamlesinin (1970'li yıllara gelinceye kadar zaman zaman farklı uygulamalarla

da olsa) Türk Ekonomisini idare eden ve yol gösteren nitelikte olmasıdır. Yaklaşık 60 yıllık süreçteki kalkınma ve büyüme hamlesi gerçekten göz kamaştırıcıdır. Ülkemiz bu süreçte zaman zaman çift haneli rakamlara varan kalkınma hamlesini gerçekleştirmiştir. Kurtuluş Savaşı sonrasında hemen başlangıcında ve Cumhuriyet ilanının arifesinde alınan ve Ekonomimize yol gösteren, hedef koyan bu kararlar, Tek Parti İktidarında adeta "Ekonomi Anayasası" olarak kabul görmüş ve tüm uygulamalar bir mantık silsilesi içinde topyekün kalkınma hamlesine dönüşürülmüştür.

Günümüz modern demokrasilerinde olduğu gibi Devletimizin yönetim ve idaresindeki hukuki çatı Anayasamızda bulunmaktadır. Anayasa bir metin olarak Devletin temel vasfını, ana kurumlarını, vazifelerini ve sorumluluklarını tanımladığı gibi vatandaşlarımızın gerek Devlele, gerekse birbirleriyle olan ilişkilerinde Ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuksal hak ve hürriyetleri ile bunların kullanımındaki sınırları ortaya koymaktadır.

Ekonomimizin temel ihtiyacı; ülkenin yönetimine takip olan siyasi partilerin ve kadroların yazılmış, çizilmiş onlarca ekonomi programları olmasına rağmen, uygulamayı düşündükleri ya da istedikleri iktisadi yapının temel taşlarını ve olmazsa olmazlarının yer aldığı, ülkenin demografik yapısına, idari yönetim tarzına uyan Ekonomi Anayasası'nı ortaya koymalarıdır.

Devlet olmanın ya da milletlerin Devlet Organizasyonunun en belirgin özelliği vergi toplama erkinin kullanımıdır. Modern yönetim anlayışlarında bu erk kaynağını Anayasa'dan alır.

Aynı şekilde Ülkenin yönetiminde en önemli kullanım aracı olan Bütçenin oluşum ve kullanımına ilişkin temel kurallarda Anayasa'da düzenlenmiştir.

Ülkenin ve Devlet olmanın bu iki önemli enstrümanının kullanımı siyasi kararlarla şekillenmekte ve iktisadi hayatı doğrudan doğruya etkilemektedir. İşte bu noktada ülkenin yönetimini üstlenen siyasi partilerin temel kuralları önceden belirlenmiş ve şekillenmeye hazır bir Ekonomi Anayasası ile işe başlamaları son derece tutarlı ve güven verici olacaktır. Her siyasi parti veya siyasi oluşum Ekonomik ve Mali programında üzerinde bir Ekonomi Anayasası'na sahip olmalı ve halkın karşısına net bir duruşla çıkmalıdır. Ekonomik ve Siyasi programların değişkenleri olabilir. Ancak, Ekonomi Anayasası'nın da tıpkı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası gibi değiştirilmezleri olmalı. Net kurallar konulmalı ve ideale ulaşmada bu kurallara bağlı kalınmalıdır.

Hazırlanacak böyle bir metne Anayasa denilmesinin altındaki neden; ülkenin temel ekonomik meseleleri ile ilgili net ifadelerin yer alması ve bu yolla mevcut hukuksal Anayasal yapı ile çatışmaların yaşanmayacak olmasıdır. Gerekli hukuksal alt yapının oluşturulması, neyin nasıl yapılacağına önceden belirlenmesi, kaynağı olmayan hiçbir projenin ortaya atılmamasının ve sorunların nasıl çözüleceğine ilişkin önerilerin net ve açık olarak Ekonomi Anayasası içinde yer alması, yapılacak seçimler de bir ölçüde bu Anayasanın oylanması anlamına gelecektir.

Peki, Ekonomi Anayasası içinde neler yer almalıdır? Örneğin, Gelir Dağılımında Adalet hangi metot veya metotlarla sağlanacak? Fakirlikle mücadelede temel yaklaşımlar nelerdir?, Vergi politikalarının esasları ne olacak?, Özelleştirmeye bakış açısı nedir?, Zorunlu askerlik için ne düşünülüyor?, Bütçe Birliğinin anlamı ne ifade ediyor?, Nasıl bir Merkez Bankacılığı?, İşsizlik ya da Enflasyon için ne düşü-

nülüyor?, Sosyal Devlet ama nereye kadar?, Eğitimde fırsat eşitliği veya eşitsizliği ne anlama geliyor?, Ülkenin dış borç ya da iç borç politikası konusundaki yaklaşımlar neler?, Nasıl bir Toprak Mülkiyeti ve buna bağlı olarak nasıl bir toprak rejimi isteniyor?, Sektörel önceliklerin sıralanışı, Yargının Bağımsızlığına bakış açısı, gibi pek çok konu bu Anayasa içeriğinde yerine oturtulacaktır. Bu örnekleri daha da artırmak mümkündür. Böyle bir hazırlığın bulunmasının en önemli sonucu; plan ve projelerin Devletin mevcut Anayasal Sistemi içerisinde ve sistemi bozmadan nasıl yürürlüğe konulacağına halka anlatılmasıdır. Bu bağlamda hukuki alt yapı yeterliliklerin nasıl çözüleceği de net olarak anlaşılmış olacaktır. Böyle bir yaklaşım zaman zaman ortaya atılan "Cumhuriyet elden gidiyor", " Ülke parçalanıyor" gibi söylemleri de ortadan kaldıracaktır.

Ülkemizdeki gerek kurumlar arası, gerekse yürütme-yargı-yasama erklerini kullananlar arasında zaman zaman ortaya çıkan çatışma ve çalkalanmaların ana sebebi Cumhuriyetimizin temel nitelikleri ve kazanımları, çok net ve tartışmasız olarak ortada iken, siyasi partilerin ve yapılanmaların, programlarının da üzerine çıkacak çerçeve niteliğinde bir Ekonomi Anayasasını yapma ve halka sunma cesaretini gösterememeleridir.

Gerek oy kaygısı, gerekse belirsizlik ortamında hareket etmenin getirdiği avantajların sonucu olarak, siyasi partiler böyle bir düzenleme yapmaktan kaçınmaya devam edeceklerdir. Meselelere bakış açısının, görev-yetki ve sorumluluğun kurallarla net olarak ortaya konduğu bir idealler manzumesi yerine; "cek" ve "cak" edebiyatına dayalı, klişeleşmiş sözlerin ve vaatlerin, siyasilerin daha fazla tercih ettiği bir davranış biçimi olduğu ortamda büyümenin kalkınmanın ve ülkeyi muasır medeniyetler seviyesine çıkararak refah toplumu yaratmanın gerçekleşmesi kuru bir hayalden öteye geçemez.